Nro 61.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyżſzego Rządu Nayiaśnieyſzego CESARZA Imperatora Całey Roſsyi.

Z WILNA 2. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI *Uſtawy Woienney o ſłużbie pieszey Połowey.*

Część Jedynasta, Rozdział 5ty.

Na czym zależy w czaſie marſzu powinne ſtaranie o żołnierzach co ſię tycze ich kwater.

§. I. Kiedy przechodzi przez iaki Powiat Pułk, Batalion, lub Rota, wtedy dać wiedzieć zawczasu Ziemſkiemu tego Powiatu Rządowi, posyłaiąc raporta, o liczbie głów, iak wiele ſię znayduie officyerów, unter-officyerów, doboszów, proſtych żołnierzy, iako też koni.

§. II. Ziemſkich naczelników ieſt powinnością doglądać, ażeby na żywności i inſzych do tego należacych artykułach nie brakowało.

§. III. Dalſze potrzeby tak officyerowie iako też i prości żołnierze, kupować będą pod czas marſzu, równie iako i w mieyscu ſwoich garnizonów, nie wyciągaiąc od goſpodarzów, pościeli, świec i czegokolwiek innego; pod odpowiedzią officyerów; w przeciwnym zdarzeniu proſtych żołnierzy karać pędzaniem przez rózgi. Rozumieć ſie to ma wyłączaiąc to wſzyſtko, co zwierzchney władzy rozkazem będzie oznaczono.

Nota: Na wſzyſtkich noclegach tak officyerowie iako też prości żołnierze, cokolwiek oprócz wyżey mianowanego wezmą, gotowemi pieniędzmi płacić beda. Celem zaś zapobieżenia wſzelkiemu nieporządkowi, wartę do podwożących ſie rzeczy przydawać należy.

§. IV. Każdy goſpodarz po miaſtach obowiązany ieſt dawać proſtym żołnierzom ſłomy na pościel. Dla ulgi zaś mieſzczan i obywatelów, ſtarać ſię onych kwaterować ſzczegulniey w domach ſkarbowych; a do doſtarczenia ſłomy i Powiat przyłożyć ſię ieſt obowiązany.

Nota: Officyerowie każdey roty wſzyscy ieden dom po wſiach zaymować maią; dalsze zaś zoſtaią ſię dla chorych, a reſzta przez ludzi zaięte będą.

§. V. Władze ziemſkie odpowiadaią tak za cenę iako i za dobroć mąki lub chleba, mięsa, i dalſzych do żywności należących artykułów. Po wſiach zaś należy umawiać markietanów, ażeby doſtawienie tym taniey koſztowało.

§. VI. Kiedy ſię wydarzy pułkom iść na rewizyą, w ów czas pod nowe ammunicyine rekwizyta, winni obywatele dawać na każdą rotę po trzy podwody, a rzeczy ſkórzane żołnierze na ſobie nieść powinni. Gdy zaś będą powracać, dawać tylko iednę na każdą rotę podwodę, albowiem ludzie powinni bydź w nowych mundurach; ſtare zaś rozdaią ſie każdemu, a rzeczona liſzna podwoda, daie ſię pod te tylko rzeczy, które bydź powinny w zapaſie, iako to kapelusze i t. d.

§. VII. Jeżeli Pułki lub Bataliony przez cudze Territorium przechodzić będą, na ten czas zoſtawuie ſię rozporządzenie do woli Generała komenderuiącego.

Część Dwunasta, Rozdział 27my.

o długach przez officyerow zaciąganych.

§. I. Gdy nieporządne wielu officyerów zachowanie ſię przyprowadziło ich

cyą z Hr. *Suffolek*, który w *Izbie Wyższey* podał nieſkuteczny projekt oddalenia Miniſtrow teraznieyſzych. Zapewniaią pisma niektòre, że teraz żadna ieſzcze odmiana nie naſtąpi. Wraz po przybyciu Sekretarza *P. Wickham* Poſła naſzego w *Szwaycarach* zwołano wielką Radę, podobno w okolicznościach zciągaiących ſię do pokoiu powſzechnego. Mówią iednak, iż *Cesarz Jmć* oddzielną z *Francuzami* zawrzeć ugodę przedſięwziol. *P. Talbot* zoſtał wynieſiony na doſtoyność Pełnomocnego Miniſtra w *Bernie*.

D. 27. *P. Pitt* pisał do *Dyrektorow Bankowych*, że gdy ieſzcze nie mógł naznaczyć czasu do zaciągńienia długu nowego, potrzeby zaś kraiu nagłe ſą i zwłoki nie cierpiące, dobrze *Bank* uczyni, ieśli 600. tyś. F. S. do ſkarbu narodowego pożyczyć zechce. Naſtąpiło zatym Zgromadzenie Właścicielow *Akcyi Bankowych*, na którym prawie iednomyślnie uchwalono, iż nie zważaiąc na ſtan krytyczny w którym *Bank* ſię znayduie, przywiązanie do Oyczyzny w naypierwſzym bydź względzie powinno; i ſummę żądaną Miniſter wnet otrzymał.

Xże Wallii Naſtępca Tronu dawał temi czasy obiad wſpaniały, na którym ſame prawie osoby ſtrony *Oppozycyiney* ſię znaydowały: *Fox, Erſkine, Russel, Moira, Bedford, Norfolck, Devonshire &c.* co iawnym ieſt dowodem, że ſię zupełnie znowu do tey partyi przywiązał, na którey był czele aż do rozpoczęcia woyny teraznieyſzey.

Lord Bridport z flottą ſwoią powrócił do *Portsmouth*. Eſkadra Admirała *Seymour* z 5. okrętow złożona w krótce wyniść ma pod żagle na taiemną wyprawę; do połudńiowey *Ameryki*, czyli też do *Hawany*, nie wiadomo; ſekret duszą ieſt rzeczy; ten w ręce nam niedawno podał wyspę *Trinitad*; o którey zdobyciu żeśmy zamyślali, nikt prócz naywyżſzych Kommendantow nie wiedział. Admirał *Wandeput* ſtanoł ſzczęśliwie w *Hallifax*, maiąc zaſłaniać połow ſtokfiſzu, w przeſzłym r. od Admirała *Richery* znacznie pomieſzany. Admirał *Nelson* z częścią flotty opuścił *Lisbonę*, idąc na ſpotkanie bogato ładownych okrętow, które z *Ameryki* do *Cadix* ſą ſpodziewane. W krótce *Jervis* odebrawſzy poſłane mu z *Anglii* poſiłki, póydzie za nim. *Duncan* i *Colpoys* w znaczney liczbie fregat i okrętow, trzymaią w zamknięciu wſzyſtkie porty *Hollenderſkie* i *Francuzkie*, zabieraiąc nieprzyiaciołom ſtatki, ſkoro ſię z nich wychylić odważą. Do *Irlandyi* północney, coraz więcey woyſka Rząd wysyła.

W Parlamencie *W. Britańnii* i Irlandzkim nic nowego nie zaszło, prócz dawno wiadomego narzekania *Oppozycyiney* ſtrony na niedbalſtwo Miniſtrow, w zapobieganiu niebespieczeńſtwom kraiowi grożącym, przez ſpodziewane *Francuzow* do nas wtargnienie. *P. Pollen* zapowiedział, iż d. 7. Kwietnia poda proiekt upraſzania *Króla Jmci*, aby odnowić raczył rozpoczęte, i wraz przerwane o pokoy negocyacye, lub narodowi obiawił przyczyny, przynaglaiące do dalſzego ſtraſzliwey woyny prowadzenia. Nie ieſt iego myślą, tym wnieſieniem czynić *Miniſtrom* przykrość; chce owſzem *Narod Angielſki* pobudzić, ażeby im ſzczerze dopomogł, albo do przywrócenia dawno pożądanego pokoiu; albo do łożenia życia i maiątkow na woynę, ieśli ta ieſt nieuchronną.

Ktokolwiek czytał mowy *P. Grattan* miane w *Irlandzkim Parlamencie*, upatrzył w nich wielkie podobieńſtwo do mów ſławnego *Mirabeau* w r. 1789. i 90, przy rozpoczęciu rewolucyi *Francuzkiey*. *Grattan* to znaczy w ſwoim narodzie, co *Fox* w *Parlamencie W. Britańnii*.

P. Sames przedtym Poſeł *Króla Duńſkiego* w *Madricie*, wydał teraz dzieło zawieraiące naydokładnieysze wiadomości o morſkich ſiłach Korony *Hiszpańſkiey*; z tego ſię pokazuie, że w *Cadix*, *Ferrol*, i *Carthagena*, głównych Narodu tego zbroiowniach, znaydowało ſię przed rozpoczęciem woyny. 76 okrętow liniowych, 52. fregat, 10. korwet, 9 ſzekow, 43. bryganty ny, 4 galery, 24. galioty do bomb rzucania, batow i mnieyszych 124; ogułem wſzyſtkich 347. woiennych okrętow.

z Paryża 6. Kwietnia z Gazety Frankfortſkiey.

Gdy ſię iuż Elekcye na Zgromadzeniach pierwiaſtkowych dość ſpokoynie zakończyły, zwraca ſię dziś cała Narodu troſkliwość na wybor bliſko naſtępuiący Reprezentantow ludu *Francuzkiego*; któremu przez nayokrutnieyſze wyſzydzenie, daią na Radach i w pismach publicznych imie *Panuiącego*; rozsądny zaś człowiek widzi w nim ſłabość właściwą ſtarości, i dziwactwa chorego dziecięcia. Trzeba dziś wybrać 250. *Deputowanych*; więcey 300. tyś. ieſt Kandydatow; a Rzplta w podobieńſtwie do dziedziczki bogatey, ſama niewie, komu rękę ma oddać. Liczemy 200. z okładem obywatelſkich zchadzek; każda coraz innych ma bohaterow. Naymniey znaczący człowiek w pośrzodku nich ſtanąwszy, głośno woła. Otom ieſt! Gdybyż przecie te zchadzki między ſobą zachowały zgodę i iedność! Gdyby zacnych prawdziwie obywatelow ſzacować umiały! Ale iak *Aſtronomowie* upatrzyli na ſłonecznym okręgu plamy nieiakie; zazdrość i nienawiść znaydą ie w naycnotliwſzym życiu *Catona*.

Usuwaią teraz od urzędow publicznych pisarzow zawołanych, co z takim niebespieczeńſtwem i ſławą przeciw Tyranni *Robertspiera* walczyli; los ich tenże sam potkał, co niegdy *Karola* 12 który naieżdżał długo państwa ſąſiedzkie, Korony rozdawał, a pózniey żył utaiony w *Tureczyznie*. Każdy im dziś wyrzuca, iż unieſieni ambicyą, doſtoieńſtw pragną naywyżſzych; właśnie iakby ambicyą powodowani chcieli ſtanąć na takim ſtopniu, z którego w śrzód okropnych niebespieczeńſtw niezpaść trudno.

(Reszta w dodatku.)

Nro 61.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 2. MAIA ROKU 1797. WE WTOREK.

Dokończenie z Paryża.

A ieśliż zdania *Elektorow* na wyniesienie ludzi cnotliwych i odważnych na wszystko, nie zeydą się przypadkiem; niec - że wszyscy zawczasu czytać zaczynaią Księgę *P. Montaigne*; są tam dwa śliczne rozdziały o śmierci: kto ieszcze w życiu został po krótkim *Robertspiera* panowaniu, musiał ich na pamięć się nauczyć.

Wiemy, kogo się nam mieć nie chce w *Reprezentacyi* Narodowey; kogo wybrać trzeba, ieszcześmy się nie rozmyślili. Dalecy od Patronow, i Kupcow, ludzi nowych i dawniey osób znaczących, młodych i starych, oświeconych i nieumieiętnych, obywatelow żołnierzy i żołnierzy obywatelow, *Konstytucyinych i Konstytuowanych!* Cóż się dzieie z nami! czegoż przecie chcemy! Czy żeby nowe ludzi pokolenie z Nieba zstąpiło, umieiętne wszystkim dogodzić wymysłom, wszystkie ucißyć namiętności! Gdyby ieszcze żył *Ezop*, komużby lepiey bayka o żabach iak nam służyła!

Listy z *Cadix* donoszą iż *P. d' Amblimont* umarł z ran odniesionych w bitwie d. 14. Lud wszystek dał niewątpliwe dowody przywiązania i szacunku Emigrantom *Francuzkim*, ktorzy prawie iedni z *Angielską* flottą mieli do czynienia.

Armia Włoska

Generał en Chef do Direktoryatu wykonawczego z głowney kwatery Gorice 25. Marca r. 5.

Doniosłem już Obywatele Direktorowie, iż kolumna woysk *Austryackich* zamkniętą była między Dywizyami Generałow *Massena i Guieux*, ostatni z *Coporetto* szedł za nią aż do wąwozow. Inna nieprzyiacioł kolumna z *Clagenfurth* wystąpiwszy uderzyła w *Tarwis* na Diwizyą *Masseny*, ażeby tym sposobem półki zewsząd opasane ratować. Po zaciętym nad inne spotkaniu, górował *Massena* i wiele brańcow zagarnoł między któremi 3. znayduie się Generałow. Kirysierowie Cesarscy od *Renu* niedawno sprowadzeni, ucierpieli naywięcey. Tegoż czasu *Gen. Guieux* przyszedł do *Cause* nie zpuszczaiąc z oka inney kolumny. Mieysce to acz kolwiek mocno oszańcowane wziął szturmem, po długiey bitwie, na którey *Bon i Verdier* Generałowie na czele 4. i 43. pół-brygady mężnie się stawili. *Gen. Kobloss* bronił się w *Clause* z 500. Grenadyerami. Woiennym obyczaiem postępuiąc w pień wyciąć należało żołnierzy walecznych, lecz dotąd okrutne prawo nie było u nas użyte. Kolumna *Austryacka* widząc *Clause* zdobyte, marsz pośpieszyła; okrążył całą *Massena* i zabrał, (iakeśmy w Nrze 60. donieśli) Donoszę o tym zdarzeniu jak nayprędzey: teraznieysze okoliczności naymnieyszego spoźnienia nie cierpią.

Pasmo gór *Alpeyskich* przedzielaiące od *Włoskiey* Krainy *Francyą i Szwaycary*, oddziela zarówno *Tirol Włoski* od *Niemieckiego*, *Wenecyą* od Państw Cesarskich, *Karyntią* od Hrabstwa *Goricii* i *Gradiski*. Diwizya *Masseny* przeszedłszy *Alpy Włoskie* wstęp do *Noryckich* zaiela. Tu nieprzyiaciel swoie kolumny z ich bagażami wprowadził, zcąd mu wyniść było niepodobno. Bitwę pod *Tarvis* wyżey obłokow stoczyć przyszło, na górze daiącey prospekt *Niemcow i Dalmacyi*: śnieg po wielu mieyscach leżał jeszcze na 3. stopy, Kawalerya nasza po lodach ucierać się z nieprzyiacielską musiała.

Buonaparte.

z Paryża 9. Kwietnia z Gazety Berlińskiey.

Generał Moreau często bywa na Radach Woiennych u Ministra w obecności Gen. *Angereau* odprawowanych. Wynayduią tam podobno środki ułatwiaiące zagaienie nad *Renem* kampanii. Lecz jeśli *Austryackie* siły dużo są osłabione oderwaniem wielu Regimentow do *Włoch* i Państw dziedzicznych, i to nie mniey pewna, że woyska *Francuzkie* chociaż dość liczne nie nadto mogą przedsięwziąć w tych stronach co ważnego.

Zbywa im na pierwszych nawet potrzebach. Chciwość i nienasycone łakomstwo dozorcow wszystko pożarła. Generałow i Officyerow sztabowych zmieniaią bezprzestanku. Ludzie w *Paryżu* dobrze znani, których w obozach dotąd nie widziano, chcą sobie wszystko przywłaszczyć. Żołnierz nikomu już zaufać nie chce i nie może. Jedyna jeszcze nadzieia w znaiomych do Administracyi talentach *Gen. Hoche*. Lecz jeden człowiek czyliż potrafi dostarczyć tylu potrzebom?

Rada woyskowa dała d. 8. swóy wyrok

przeciw obwinionym o spisek ostatni. Oskarżeni w liczbie 4. zasłużyli wprawdzie na karę śmierci, sąd jednak zważaiąc, iż bardziey zamysłem ich *fanatyzm* niejaki niż chęć zgubienia Oyczyzny kierował, maiąc prawo zmnieyszenia kary, skazule 2. na 10. letnie więzienie, 1. na 5. letnie, czwartego nakoniec na rok jeden. Tegożdnia ogłosił Direktoryat że przeznaczeni na więzienie winowaycy, za chęć przywrócenia dostoyności Królewskiey ukaranemi jeszcze nie są, ponieważ sąd woyskowy uważał ich tylko jak zaciągaiących żołnierza w kraju dla Mocarstwa nieprzyiaznego; kazał więc wszystkich przeprowadzić do więzienia w *Temple* i do sądu oddać przyzwoitego. Tenże Dyrektoryat wydał roskaz burzenia twierdz *Mediolanu* i *Mantui*, zasypania portu *Trieste* &c. chcąc do prędszgo pokoiu *Austryą* nakłonić. Skarb narodowy w gorszym coraz jest stanie, zmnieyszone dochody; pensye wszystkim prawie od kilku miesięcy zalegaią. Minister interessow wnętrznych żądał niedawno 20. mill. na wydatki Departamentu swoiego. Po ścisłym roztrząśnieniu Rada tylko 1. million 500. tysięcy wyliczyć mu kazała, dostrzegłszy niezmierną w rachunkach omyłkę. *Gen. Angereau* do armii *Włoskiey* dziś wyiechał.

z Lisbony 8. *Marca z Gazety Leydeńskiey.*

Weszło do portu naszego 50. okrętow *Angielskich*, które tu przywiozły kilka reglmentow Kawaleryi. Nie spuszczaiąc się na woyska posiłkowe, iakożkolwiek liczne i bitne, *Rząd* Nasz sam się zatrudniać nie przestaie przygotowaniem do obrony sprawiedliwey. *Admiralicya* do Policyi całego Królestwa *Monarszy* roskaz przesłała, ażeby zaciągano jak naywięcey Maytkow, Sternikow, i młodzieży służyć maiącey na woiennych okrętach Królewskich. Od *Setubal* do *Figueyra* leżącym miastom portowym zalecono, aby też czyniąc zaciągi, wzięły od właścicielow i Armatorow okrętowych rejestr ludzi w ich służbie będących, którzy maią od 20. do lat 30. z nich każdy w przypadku potrzeby, powinien będzie dostawić 4. maytkow nayzdatnieyszych, z dobrey woli, ku obronie powszechney.

z Cadix 16. *Marca. z Gazety Leydeńskiey.*

Admirał *Gravina* przybywszy do portu naszego, wraz obiol naywyższą flotty *Hiszpańskiey* kommendę, i potrzebne wydał ordynanse, ażeby we wszystko opatrzona, za dni 15. wyiść pod żagle była gotową. W krótce też Sąd woyskowy zagai posiedzenia swoie. Ma przed nim stanąć Admirał *Cordova*, ze wszystkiemi Officyerami, których oskarżył o nieposłuszeństwo.

POZEW UNIWERSALNY.

Gdy na maiątek Jozefa Jeleńskiego, Kraycczego Mozyrskiego, do którego należy miasto Sopockin, Folwark Wołyńczowszczyzna, las Wolka i Wsie Dorgun i Kadysz, przez Dekret od dnia 31. Stycznia Concursus Creditorum się otwierał, a termin Likwidacyiny na dzień 9go Sierpnia o godzinie 8. z rana wyznaczony, więc oznaymuie się to wszem obec i komu o tym wiedzieć należy i wszyscy, którzy mniemaią mieć pretensye do wspomnionego współdłużnika i maiątku iego zagrabianego, ninieyszym zapozywani będą, ażeby w naznaczonym czasie na Kommissyą Regencyiną tuteyszą osobiście, albo przez Plenipotentow opatrzonych Informacyą i Plenipotencyą stawili się, do czego im w niedostatku znaiomości Konsyliarz Kryminalny Labesius, i Fiskal Kamery Ficht i Adwokaci Regencyi Mietelski, Humnicki, Rukiewicz ztąd, do stawienia podaie się, pretensye swoie likwidowali, weryfikowali i potym podziału Massy maiątku oczekiwali, iednak z tym ostrzeżenim, iż niemelduiący się kredytorowie z swoiemi pretensyami do massy nie dopuszczą się, a wieczne milczenie przeciw drugim kredytorom na nich nakładać się będzie. Dan w Białymstoku dnia 27. Lutego 1797.

Kommissya Regencyina Królewsko-Pruska· de Beyer.

Jan Truchnowski był Strażnikiem w Puszczach Ekonomicznych Grodzieńskich kwatery Mostowskiey, w czasie rewolucyi Polskiey ze Strzelcami Puszczowemi i on poszedł pod Warszawę. Zkąd gdzie się obrócił: Pozostała iego żona Teofila Truchnowska w teyże kwaterze Mostowskiey we Wsi Mikielewszczyznie mieszkaiąca od Roku 1794. o swoim mężu nic niewie, w biednym stanie pozostała małżonka z naygłębszą pokorą uprasza Publiczności, ażeby gdy kto wie o życiu, albo o śmierci tego Pana Jana Truchnowskiego raczył nieodwłócznie ią uwiadomić Pocztą, adressuiąc do iey List do Grodna.